

Helena Edgren 1954–2014 *in memoriam*

Den ikonografiska familjen har mist en kär medlem. Helena Edgren (f. Hakamies) avled efter en långvarig sjukdom i Helsingfors den 1 december 2014, drygt en vecka efter sin 60-årsdag. Helena var både arkeolog och konsthistoriker och tjänstgjorde i nästan 40 år vid Museiverket, där hon avancerade till intendent, överintendent och slutligen till överdirektör för Finlands nationalmuseum under femårsperioden 2009–2014.

Licentiatavhandlingen i arkeologi 1984 handlade om Ålands bosättningshistoria under äldre järnålder, men intresset för medeltiden blev allt starkare och temat för laudaturavhandlingen i konsthistoria blev kyrkomålningar med djävulsmotiv. Ikonografin fick en allt större betydelse för Helenas forskning och 1993 disputerade hon vid Helsingfors universitet på avhandlingen *Mercy and Justice – Miracles of the Virgin Mary in Finnish Medieval Wall-Paintings*. Hon blev en av de främsta experterna på medeltida kulturhistoria och en flitig

deltagare i de ikonografiska symposierna.

Efter Sixten Ringbom var Helena den som i Finland allra mest engagerade sig i det ikonografiska arbetet. Hon representerade Finland i ICO:s redaktionskommitté under åren 1989–2001 och medverkade i organiserandet av två ikonografiska symposier i Finland. Helena och jag deltog oftast tillsammans i symposierna och vi gladdes åt den öppna och välkomnande atmosfär som där rådde. Vi såg alltid fram emot nästa symposium, och möjligheten att få träffa gamla och nya vänner igen.

Bland Helenas många artiklar och andra tryckta alster kan här särskilt lyftas fram de båda ikonografiska symposiepublikationerna *Bild och känsla från antik till nyantik* (13:e nordiska symposiet för ikonografisk forskning, Nya Valamo kloster, 1992) och *Bild och berättelse* (17:e nordiska symposiet för ikonografisk forskning, Kaksकर्ता, 2000). Den förra redigerades av Helena ensam, den andra tillsammans med Marianne Roos.

Foto Liisa Tuomikoski / Museiverket

Helena var även aktiv i Finska Fornminnesföreningen och var dess ordförande under åren 2004–2010. Hon var mycket språkkunnig och i synnerhet det nordiska samarbetet låg henne varmt om hjärtat. Hon var bl.a. Finlands representant i östersjöländernas samarbetsgrupp för kulturarvsfrågor: *Monitoring Group on Cultural Heritage in the Baltic Sea States*, där hon var ordförande 2006–2008. Hennes insatser uppskattades och 2006 tilldelades hon av Finlands president Riddartecknet av I klass av Finland Lejons orden. I Sverige belönades hon 2010 av kung Carl XVI Gustaf med Kommendörstecknet av Kungliga Nordstjärneorden.

Om någon skulle kunna personifiera den finska "sisun" så var det Helena. Hon var

mycket plikttrogen och gav alltid allt, även under sin sjukdomstid. Men hon var också en god arbetskamrat, en bra chef som lita- de på sina medarbetare, en empatisk medmänniska och en trogen vän.

På Helenas dödsdag, som inföll under den mörkaste tiden av året, lyste dock solen. Några solstrålar letade sig in genom sjukhusfönstret rakt på Helenas bädd som för att välkomna henne till det eviga ljuset. Likaså visade sig solen några timmar den 16 december, då vi följde henne till den sista vilan på Näsebackens begravningsplats i Borgå. Må minnet av Helena leva i våra hjärtan.

Marianne Roos
arbetskamrat och vän